REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO PROSVJETE, KULTURE I ŠPORTA
Zavod za školstvo

NARODNA TEHNIKA HRVATSKE
Pokret "ZNANOST MLADIMA"

HRVATSKO MATEMATIČKO DRUŠTVO

MATEMATIKA

Zadaci za republički susret učenika srednjih škola
PULA, 2. svibnja 1992.

1. razred

1. Naći najmanju vrijednost zbroja
$$S = \tfrac{xy}{z} + \tfrac{yz}{x} + \tfrac{zx}{y}$$
pri čemu su x, y, z pozitivni realni brojevi takvi da je $x^2 + y^2 + z^2 = 1$. Za koje brojeve se ona dostiže?

2. Površina pravokutnog trokuta jednaka je umnošku udaljenosti krajeva hipotenuze od njezinog dirališta s upisanom kružnicom. Dokaži!

3. Da li jednadžba $y^2 = x^2 + 1990$ ima cjelobrojno rješenje?

4. Riješi sustav jednadžbi
$$|x-3| + |y+2| = 1$$
$$|x+1| - |y-1| = 2, \quad x, y \in \mathbf{R}$$
i skiciraj skup rješenja u koordinatnoj ravnini.

Rješenja za prvi razred

1. $S^2 = (\frac{xy}{z} + \frac{yz}{x} + \frac{zx}{y})^2 = \frac{x^2y^2}{z^2} + \frac{y^2z^2}{x^2} + \frac{z^2x^2}{y^2} + 2(x^2+y^2+z^2) =$
   $\frac{1}{2}(\frac{x^2y^2}{z^2} + \frac{y^2z^2}{x^2}) + \frac{1}{2}(\frac{y^2z^2}{x^2} + \frac{z^2x^2}{y^2}) + \frac{1}{2}(\frac{z^2x^2}{y^2} + \frac{x^2y^2}{z^2}) +$
   $2(x^2+y^2+z^2) \geq \frac{1}{2}\cdot 2y^2 + \frac{1}{2}\cdot 2z^2 + \frac{1}{2}\cdot 2x^2 + 2(x^2+y^2+z^2) =$
   $3(x^2+y^2+z^2) = 3.$

   Znači da je $S \geq \sqrt{3}$. Jednakost vrijedi ako i samo sko je $x = y = z = \frac{1}{\sqrt{3}}$.

2. Iz $P = r(r+x+y)$ i

   $2P = (r+x)(r+y) = r(r+x+y) + xy = P + xy$

   dobivamo $P = xy$.

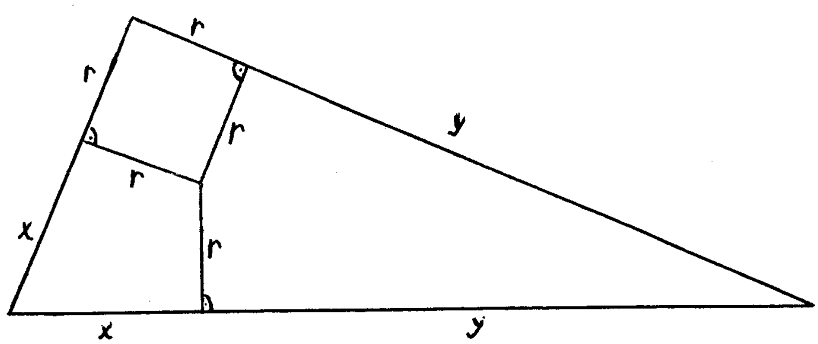

3. Pretpostavimo da postoji rješenje ove jednadžbe. Pošto je $1990 = 2\cdot 5\cdot 199$ imamo $(y-x)(y+x) = 2\cdot 5\cdot 199$. Zato je točno jedan od brojeva $(y-x), (y+x)$ paran. Međutim, zbog $y + x = (y-x) + 2x$ brojevi $(y-x)$ i $(y+x)$ su iste parnosti, što je kontradikcija. Zato ova jednadžba nema cjelobrojnih rješenja.

4. *Prvo rješenje:*

Promatrat ćemo tri slučaja od kojih svaki ima tri mogućnosti.

1°. $x \in (-\infty, -1] \Rightarrow -x+3+|y+2| = 1, \quad -x-1-|y-1| = 2,$
$\Rightarrow$ odakle se oduzimanjem dobiva $|y+2| + |y-1| = -5.$

1^{oo}. $y \in (-\infty, -2] \Rightarrow -y-2-y+1 = -5 \Rightarrow y = 2,$
što nije rješenje.

$2^{oo}.y \in [-2, 1]$. Nema rješenja.

$3^{oo}.y \in [1, \infty)$. Nema rješenja.

$2^o.x \in [-1, 3] \Rightarrow -x+3+|y+2| = 1, \quad x+1-|y-1| = 2$ odakle se zbrajanjem dobiva $|y+2| - |y-1| = -1.$

$1^{oo}.y \in [-\infty, -2]$. Nema rješenja.

$2^{oo}.y \in [-2, 1]$. Rješenje je $(x, y) = (3, -1)$.

$3^{oo}.y \in [1, \infty)$. Nema rješenja.

$3^o.x \in [3, \infty). \Rightarrow x-3+|y+2| = 1, \quad x+1-|y-1| = 2,$ odakle se oduzimanjem dobiva $|y+2| + |y-1| = 3.$

$1^{oo}.y \in (-\infty, -2]$. Rješenje je $(x, y) = (4, -2)$.

$2^{oo}.y \in [-2, 1]. \Rightarrow y \in [-2, 1], y = -x+2$. Zadovoljava dio pravca $y = -x+2$ unutar područja $[3, \infty) \times [-2, 1]$.

$3^{oo}.y \in [1, \infty)$. Nema rješenja.

Na slici je skiciran skup rješenja. Rješenje danog sistema jednadžbi su točke dužine čiji su krajevi točke $(3, -1)$ i $(4, -2)$, tj. skup točaka $\{(x, y) | y = -x+2, 3 \le x \le 4\}$.

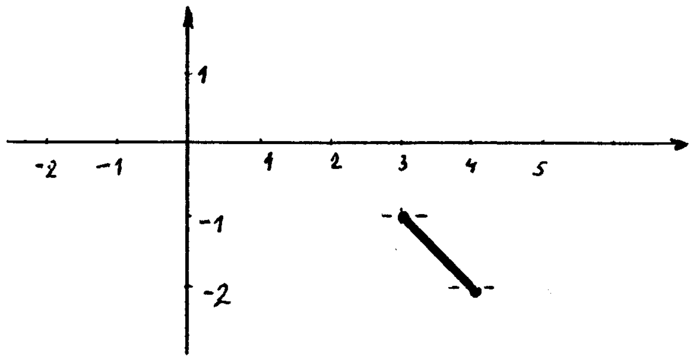

Drugo rješenje:

Prikažemo u koordinatnoj ravnini skup svih točaka koje zadovoljavaju prvu i drugu jednadžbu i nađemo njihov presjek. Jednostavnosti radi promatrajmo jednadžbe $|x| + |y| = 1$ i $|x| - |y| = 2$. Skup točaka koje odgovaraju prvoj jednadžbi je kvadrat s vrhovima u točkama $(1,1), (-1,1), (-1,-1), (1,-1)$. Skup točaka koje odgovaraju drugoj jednadžbi u I kvadrantu je dio pravca $x - y = 2$. U ostalim kvadrantima skupovi točaka su simetrične slike ovog skupa u odnosu na koordinatne osi. Skupovi točaka koji odgovaraju prvoj i drugoj polaznoj jednadžbi dobivaju se pomicanjem ovih skupova za $(3,-2)$ i $(-1,1)$.

Nakon pomicanja u presjeku se dobije dužina s krajevima u točkama $(3,-1)$ i $(4,-2)$, što je traženi skup rješenja.